

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ФАКУЛТЕТ ПО КЛАСИЧЕСКИ И НОВИ ФИЛОЛОГИИ
КАТЕДРА ЯПОНИСТИКА

Мария Георгиева Симеонова

**Визуално възраждане на японската литература
в киното на 21-ви век**

Автореферат
на дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”,
професионално направление: 2.1. Филология, докторска програма
„Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия -
Японска литература и култура“

Научен ръководител:
доц. д-р Вяра Василева Николова

София
2024

Дисертацията е обсъдена и допусната до публична защита на заседание на катедра Японистика, Факултет по класически и нови филологии, СУ „Св. Кл. Охридски“.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение и бележки под линия, 8 таблици, приносни моменти, научни публикации по темата, библиография от 189 източника на кирилица и латиница, включително 21 интернет източника, на които е посочен електронен адрес, 1 видео източник и 8 приложения. Съдържанието на дисертацията е с текстови обем от 201 страници и общ обем от 306 страници.

Публичната защита на дисертационния труд пред научно жури се състоя на ..... г. в зала 2 на Центъра за източни езици и култури, Факултет по класически и нови филологии на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	4
ПЪРВА ГЛАВА	
ТЕОРЕТИЧНИ МОДЕЛИ НА ЕКРАНИЗАЦИЯТА	8
ВТОРА ГЛАВА	
ЕКРАНИЗАЦИЯТА КАТО ВИЗУАЛНО ВЪЗРАЖДАНЕ НА ЯПОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА ОТ НАЧАЛОТО НА 21-ВИ ВЕК.....	9
Японските екранизации през първата декада на 21-ви век.....	11
Японските екранизации през втората декада на 21-ви век.....	12
ТРЕТА ГЛАВА	
ТЕКСТ И ВИЗИЯ – ЛИТЕРАТУРНОТО ПРОИЗВЕДЕНИЕ „ДЕСЕТ НОЩИ СЪНИЩА“ И ФИЛМОВАТА МУ АДАПТАЦИЯ	16
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	20
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	22
Научни приноси.....	25
Публикации по разглежданата тема.....	26

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд се фокусира върху изследването на процеса по възраждане на японската литература в киното през 21-ви век. Основен акцент е поставен върху систематизиране на екранизации, създадени върху японски художествени произведения. За целта в изследването са представени различни фактори, които въздействат при трансформацията от една знакова система в друга, като успоредно с това се проследява културната идентичност, както и естетичните и наративни техники, използвани от филмовите творци в този процес на преобразуване. Представен е един от начините за популяризиране на японската литература чрез киното, като се отделя специално внимание на взаимодействието между литература и екранизация, който съчетава традицията и модерността и предава в различен формат значими теми, свързвайки ги с глобалните перспективи на съвременното японско кино.

Нуждата от преосмисляне на мястото и ролята на съвременното японско кино в световен мащаб обуславя **актуалността** на разглежданата тема. Началото на 21-ви век бележи възходящото развитие на това изкуство в Япония и нарастващата му популярност извън страната се оказва взаимосвързана с признанието, което то получава на международни кинофестивали. Богата образност, значими общочовешки теми разкриват интелектуалния потенциал на японското кино днес, благодарение на креативните идеи на японските режисьори, които умело допълват своите концепции като стъпват върху литературни произведения. Голяма част от филмите през 21-и век са екранизации по японски художествени творби, които получават признание на международни кинофоруми като кинофестивалите в Кан, Венеция, Монреал, Берлин и други. Екранизации по литературни произведения се откриват и сред номинираните за приза Оскар за най-добър чуждоезичен филм. В допълнение Японската академия за кино отличава девет такива заглавия от общо 20 наградени филми в периода 2001-2020 г.

Нарастващото участие на японски филми, екранизации по литературни произведения, се явява важна част от стратегията за популяризиране на японската литература в страната и извън нея. През последните двадесет години популярността на японската литература в България също се увеличава. Това се дължи от една страна на издателските политики за превод от японски език и нарастващия интерес към езика и културата, а от там и литература на Япония, но също така и на екранизациите по художествени произведения, като част от политиките за популяризиране на художествената

литература през погледа на киното. Пример за подобна симбиоза е кино-литературния фестивал „Синелибри“ (стартирал като ежегодно събитие през 2015 г.), който включва в програмата си екранизации по японски литературни произведения, голяма част от които са преведени на български език и разбира се популярните през последните над тридесет години Дни на японската култура в България, които задължително в включават и представянето на отделни японски филми, част от които са екранизации по литературни произведения.

Екранизации по японски литературни произведения у нас се прожектират и по други поводи. Сред тях са международни кинофоруми като „София филм фест“. Възможността все повече японски филми да се гледат от онлайн платформи, а японски книги да се четат през интернет, допринася за нарастващия интерес към тази сфера на изкуството и литературата.

Актуалността на темата се определя и от недостатъчния брой изследвания на български учени в тази област. В този аспект могат да се открият отделни аналитични текстове на конкретни филми и екранизации по японски литературни творби, публикувани в специализирани издания за кино или такива, посветени на изкуството като цяло.

Целта на настоящото изследване е да надгради досегашните проучвания на българските учени и да обобщи начините за популяризиране на литературата чрез киното като разглежда отделни японски автори и екранизации на техни произведения през първите двадесет години на 21-ви век. По този начин разработката от една страна отговаря на нарастващия интерес у българския зрител към японското кино, а от друга помага в търсенията на българския читател да „види“ литературното произведение на голям екран.

Обект на дисертационния труд е систематизираното представяне на японското кино, което стъпва върху японската литература, която служи като един от източниците на сюжети за изграждане на японското киноизкуство през първите двадесет години на 21-ви век. По този начин се наблюдава своеобразно възраждане на японската литература през призмата на киното, което дава нов прочит и тълкуване на литературния първообраз.

Предмет на изследването са конкретни литературни образци и техните екранизации, като се разглеждат културно-естетическите и философски аспекти, които свързват японската литература и японското кино с богатата духовност и култура на японския народ. За отправна точка проучването използва литературния първообраз, анализира екранизацията на голям екран и проследява рецепцията в България.

За **целите** на изследването се формулира концептуалната рамка, върху която стъпва настоящия анализ. Обвързва се структурния модел на труда със специфични кодове и символи, характерни за естетическите търсения на японските писатели и тяхното претворяване в нова форма чрез филмовия образ на съвременното изкуство, отразен в произведенията на режисьорите.

Задачите на постигане на набелязаните цели са:

- Проследяване и анализиране връзката между кино и литература.
- Представяне на кратък исторически преглед на развитието на японската литература и кино през 20-ти век.
- Анализиране на отделни филмови и литературни образци, открояващи се като емблематични през 21-ви век и разкриващи връзката с традиционната японската култура.
- Открояване на философско-естетическите аспекти и влияния, отразени в литературните и филмовите творби на базата на анализ на конкретно произведение.
- Проследяване рецепцията на литературните екранизации през 21-ви век в България.

Настоящото изследване стъпва върху **тезата**, че екранизацията води до възраждане на литературната първооснова и засилване на интереса към нея. В същностното ядро на тази взаимосвързаност стои литературата, като база за пренос на теми и идеи от една знакова система в друга.

В настоящия текст под „възраждане“ на японската литература чрез японското кино на 21-ви век се разбира съживяване на интереса към литературата и нейната връзка с културата и традициите на японския народ, възраждане на послания и идеи от литературните първоизточници, което води до нов живот на оригиналните творби, проектирани в киноформа и до засилване на интереса спрямо художествения оригинал.

В духа на далекоизточната традиция се използва изконната източна форма, характеризираща естетиката на азиатската култура и изразност – кръгът енсо, за да се визуализира концепцията на изследването. Японската литература и японското кино се представят като две концентрични сфери. Доколко първата се вписва във втората и го покрива в една или друга степен, зависи от отделната интерпретация на режисьора-създател на дадена екранизация, както и от рецептивното отражение на крайното изображение върху зрителя.

Методология на изследването

Разглежданата тема предполага съчетанието на интердисциплинарен подход. Прилагат се методи на изследване от областта на кинознанието, литературознанието, компаративистиката, психоанализата, семиологията и културологията. Стъпва се върху традиционни кодове и символи, свързани с японската естетика и философия, които са отразени в литературна и филмова форма. Разглеждането на рецепцията на екранизациите в България от своя страна изисква използването и на социологически подход.

Основни методи:

- **Събирателен:** събира и обобщава информация от различни източници като научна литература, интернет бази-данни, периодика, архиви, и други;
- **Сравнително-исторически:** дефинира рамката на развитието на японската литература и киноизкуство във времето, за да се открият причинно-следствената обвързаност между двете форми на изразяване;
- **Описателен:** въвежда в същността на изследваните конкретни примери;
- **Аналитичен:** анализира литературни и филмови творби, както и тяхната рецепция;
- **Съпоставителен:** проследява връзката между литература и кино.
- **Анкетен:** допълва аргументацията чрез събиране на данни посредством интервюта, с цел да се отрази мнението на водещи фигури в света на филмовото разпространение у нас по въпросите на японското кино и екранизациите по литературни източници.

Дисертацията има следната **структура:** увод, три глави, заключение, научни приноси и публикации по темата, библиография от 189 източника, от които 165 на кирилица, 24 на английски език, 21 интернет източника, 7 таблици и 8 приложения със синтезирана информация по темата. Общият обем е 306 страници.

Първа глава задава теоретичната рамка върху, която стъпва изследването. Представена е научната литература по въпроса, както и знакови имена от Япония, България и света, посветили научните си трудове на японската литература и кино и връзката между тях.

Втора глава представя кратък преглед на историческото развитие на японската литература и японското кино. В процеса на изграждане на тази глава се отличават три основни етапа в развитието на японските екранизации: първият обхваща периода от създаването на японската киноиндустрия до края на Втората световна война (1896-1945);

вторият разглежда японските екранизации до края на 20-и век, а третият разкрива процесите в тази област на знанието през 21-ви век. Централен фокус е поставен върху третия етап.

Трета глава засяга в по-голяма дълбочина визуалното възраждане на японската литература чрез големия екран, представено чрез анализ на конкретно литературно произведение и неговата съвременна филмова версия, а именно разказът на писателя Нацуме Сосеки „Десет нощи сънища“. Последнатата част на Трета глава проследява рецепцията на японското кино и литература в България.

Приложенията са важно допълнение към основния текст. Най-обширното от тях представлява списък с екранизациите по японски художествени произведения, създадени през първите 20 години на 21-ви век; последвано от таблица с японски автори на литературните творби, по които са създадени филмови екранизации в периода 2001-2020 г. Приложенията се допълват от списък с филми, излъчени в същия период по време на събитието „Панорама на японското кино“; списък с преведени на български език творби на разглеждания във Втора глава автор Нацуме Сосеки, както и таблица с екранизациите по негови произведения.

ПЪРВА ГЛАВА: Теоретични модели за изследване на екранизацията

Първа глава е разделена на четири части: първата част е посветена на изследвания на японското кино и екранизациите на художествена литература. Втората част от първа глава е посветена на екранизациите и ролята им в съвременния свят. В нея се анализират взаимовръзките между литературата и киното, които препращат към паралели с други области на знанието. В третата част, озаглавена Екранизация и семиотика, е представен семиотичният поглед върху дадена творба. Анализира се, как той помага да се разкрият белезите на отделните знакови системи, чрез които се формулират определени отговори на въпросите, разисквани в тях. В литературата и киното знаците се предават чрез различни системи, но чрез разкодирането им може да се разгадаят скритите послания и символи. В този смисъл изследванията на френския семиотик Ролан Барт, свързани с множествеността на текста по отношение на значенията, които се разплитат чрез интерпретатора, могат да се приложат към японската литература и японското кино, отчитайки неговите кодирани значения и дълбока символика, свързани с изконни японски естетически категории.

Поставен е акцент на постмодерните теории в трудовете на Жан Бодрияр, в които разглежда света като симулация (лъжливо представяне на реалността). За него образът отразява действителността, твори и преобръща действителността, отбелязва отсъствието на

реалност, а в последната си фаза се превръща в симулакрум (от латински *simulacrum* „подобие“, което няма връзка с истинската реалност). Постмодерната епоха задава ракурс, който позволява да се обърнат представите за света и чрез киното да се предадат идеи, заложи в литературата, като се променят до неузнаваемост в зависимост от гледната точка на интерпретатора.

Изводи по отношение на екранизациите по литературни творби:

1. Екранизацията е субективна интерпретация на оригиналния литературен материал;
2. Екранизацията е свързващо звено между литературата и киното, тъй като тя на практика материализира, визуализира литературния текст, който от своя страна се трансформира в сценарий, преди да се превърне във филм;
3. Екранизацията на литературни творби, създадени в близкото или далечно минало, свързва това минало с настоящето;
4. Екранизацията предава, пренася общочовешки идеи и теми от света на литературата в света на киното;
5. Екранизацията води до размисъл чрез идеите, заложи в произведенията, подтиква към преосмисляне на нравствени категории и промяна на светогледа на зрителите.

ВТОРА ГЛАВА: Екранизацията като визуално възраждане на японската литература от началото на 21-ви век

Втора глава е разделена на отделни сегменти: в първата част е обрисувана историческата картина, чрез представяне на кратък исторически преглед за развитието на японската литература. За създаването и изграждането на национален литературен стил голяма роля играят традициите, които се обновяват с всяко поколение. През годините след промените Мейджи успешно си взаимодействат специфични течения като модернизъм и реализъм, постмодернизъм и натурализъм. С времето фокусът на писателите се измества към актуални теми, интересни за съвременните читатели, като централна тема си остава човекът и неговите преживявания, нестихващите страсти, радости и болки, съчетани с традиционния поглед и отразени през специфичната призма на японския светоглед. С навлизането на новите технологии и еволюцията на идеите днес, японската литература съумява да запази характерните си особености като черпи нови теми от съвременната действителност.

Във втора част от втора глава са разгледани японските екранизации в контекста на развитието на японското кино до края на 20-ти век, което е представено чрез кратък обзор на екранизациите, заснети от японски режисьори през 21-ви век.

В процеса на изграждане на тази глава се открояват три основни етапа в развитието на японското кино: първият период е от създаването на японската киноиндустрия до края на Втората световна война (1896-1945); вторият разглежда японските екранизации до края на 20-и век, а третият се фокусира върху процесите в тази област през 21-ви век. Централен за изследването се явява именно фокусът към третия етап.

По времето на периода Мейджи Япония се отваря за външния свят и бързо се модернизира като приема отвън различни течения в изкуствата и литературата. В тази обстановка бързо навлизат и условностите на новото изкуство - киното. Кинескопът на Едисън и кинематографът на Люмиер достигат до Япония през 1896 г., а година по-късно с тяхна помощ се заснемат първите японски опити в тази посока. Характерно за началните етапи на киното в Япония е използването на прийоми и естетиката на театрите Но и Кабуки, която е специфична за островния народ. От старите сценични форми японското кино черпи голяма част от сюжетите си в началните години след създаването си и адаптира за киното театрални пиеси, които пренасят в нов формат специфичната японска изразност. Особеностите на японското кино през ранните му години предполагат наличието на специфични типажни персонажи, заимствани от театъра. От западното кино японските творци поемат идеята да включат жени актриси, вместо използваните до този момент „ояма“ (мъже, играещи женски роли, по подобие на „оннагата“ в театъра).

Първите екранизации по японски художествени произведения датират от началото на 20-те години на миналия век. За първа японска екранизация се счита адаптацията по едноименната новела на Нацуме Сосеки „Мак“ от 1921 г.

От 30-те години на миналия век режисьори като Хейносукэ Гошо се опитват да адаптират на екран сериозни литературни творби на признати автори. Сред тях е екранизацията му по разкана на Ясунари Кавабата „Танцърката от Идзу“ (1933).

30-те години на миналия век бележат появата на режисьорите Ясуджиро Одзу и Микио Нарусе. Двамата режисьори експериментират смело с различни похвати в своите творби като сред тях най-интересен е драматургичният елемент, залегнал в основата на японската изразност и играта без думи, пренесен успешно в киното.

По време на Втората световна война японското кино преживява тежки моменти. До август 1945 г. 40 % от него е унищожено, вследствие на бомбандировките на японските градове. Това води до сериозна криза във филмовата индустрия на страната. Тогава се развиват основно идейни филми (на база идеята за демокрация) и развлекателни филми, които не притежават дълбочината на силните произведения. Тенденцията започва да се обръща, когато режисьорите включват хуманни теми в репертоара си, разкривайки ужасите на войната. Те започват се превръщат във важен фактор в световен план. Тогава настава истинска „Златна ера“, свързана с разцвет на независимото кино и създаването на филми с общочовешки идеи, които получават световно признание. Голям принос в тази посока имат успешните екранизации по художествени произведения. Такъв е филмът на Сацуо Ямамото по романа на Хироши Нома „Зона на пустотата“ (1952).

За развитието на японското кино през този период помага и навлизането на неореализма в изкуството (характерен с реалистично представяне на трудностите, които съпътстват обикновените хора). Новото поколение режисьори променя стратегията си по отношение на заснемането и засилва тенденциите към експериментаторския подход при предаването на литературни истории.

Въпреки че през 90-те години на 20-и век японското кино изживява период на упадък (навлизането на телевизията и инвазията на Холивуд променят стратегията към създаването на повече комерсиални творби), то успява да задържи вниманието на публиката, благодарение на силни продукции, сред които и екранизациите по литературни произведения, а промяната в нагласите на следващото поколение позволява на режисьорите от новия век да върнат старата слава на японските филми.

Японските екранизации през първата декада на 21-ви век

В трета част от втора глава се разглежда явлението, което се определя като възраждане на японската литература в киното на 21-ви век. Новият подем на японското кино се оказва свързан с успехите, които местните филми постигат у дома и в международен план. След 2000 г. екранизациите в Япония са сред най-успешните филми в страната и извън нея. Заснемат се игрални екранизации по известни произведения от миналото, които успяват да популяризира творби с непреходни послания. Характерна черта на филмите от този период е тяхната многожанровост и експериментаторския усет, с който са направени.

Събраната база данни води до следните **изводи**: Японските режисьори адаптират на голям екран разнородни творби и творят във всякакви жанрове като се стараят да

провокират човешкото съзнание с новаторски поглед върху актуални теми и непреходни въпроси. Сред екранизациите се открояват, както художествени произведения от новата, така и от най-новата японска литература.

Голяма част от режисьорите търсят връзката с миналото и спомените и умеят да запечатват паметни събития, които преди това са уловени от писателското перо. Така се раждат творби, които разискват теми, свързани с далечното и близко минало на страната. Друга част акцентират върху наболели проблеми на съвременieto, които продължават да се разискват и пред следващите 10 години от развитието на това изкуство.

Японските екранизации през втората декада на 21-ви век

През 2011 г. се случва събитие, което остава траен отпечатък върху живота на японците. Става дума за голямото земетресение в Тохоко и последвалата гигантска вълна цунами, която белязва живота на много хора. Това кара една част от японските творци често да разработват темата за природното бедствие и неговото опустошително отражение върху човека. На екрана се появяват продукции, които претворяват литературни творби, засягащи именно този проблем. Вдъхва се живот и на истории, свързани със съвременните търсения на младия човек, на темата за спомените и паметта, както и такива, преплетени с японската история – далечна и близка. Криминалните и хорър сюжетите продължават да са актуални, както и фантастичните истории. Развитие се наблюдава и по отношение на семейните филми. На преден план излиза младо поколение режисьори, което въпреки новаторските си прийоми, запазва типично японската изразност, характерна за изкуството и литературата.

Като важен извод от събраната база данни се налага мнението, че режисьорите избират да екранизират дадено произведение поради актуалност на проблемите и темите, заложиени в него, както и поради популярността на неговия създател (възможно е и комбинация от двете, какъвто е случаят с екранизациите по произведения на Харуки Мураками). Новият подем на японското кино днес става възможен с помощта на създалите се движения в подкрепа на хората на изкуството, които целят запазване на малките кина, свързани с независимото кино. По този начин се заснемат повече филми, включително екранизации. За периода 2001-2020 г. в Япония са заснети над 800 екранизации по литературни произведения (без адаптациите по манга, но присъстват т. нар. „лайт новели“, комбиниращи литература и изобразително изкуство). Най-силни години в това отношение се явяват 2013 и 2018 г. (тогава са адаптирани по 58 произведения на голям екран). Най-

слаби години в изследвания периода са 2001 и 2003 години, когато са заснети само по 16 екранизации.

Разнообразието от теми и жанрове в литературен план позволява на режисьорските интерпретации да обогатят киното с нови, вдъхновяващи драматургични елементи, които да бъдат представяни в съвременен контекст, с помощта на развитите технологии. Темите, които режисьори и писатели пресъздават през своите проекции, отправят фокус към пустотата, самотата и отчуждението на съвременната младеж, към търсетено на пътя в новите проекции на променящото се общество. Често основният фокус е насочен към семейството, добротата и отзивчивостта. Нерядко авторите разработват и сюжети, свързани с разричните измерения на злото, психологията на съвременния човек или се взират във фанстастичния свят на бъдещето, но успоредно с това грижливо пазят спомените за миналото – близко и далечно. Отзвукът от времето на войната или на голямото земетресение в Тохото опустошава човешката душа, но в същия момент преражда същности и променя светогледи, като задължително присъства в каталога на адаптациите. Въпреки превратностите на времето, японското кино върви с бързи крачки към нови успехи, благодарение на хармоничното съчетание между традиционни виждания и технологии от бъдещето, допълнени с креативните идеи на млади творци.

Последната част от втора глава е посветена на това да бъдат изтъкнати отличителните черти на съвременните японски екранизации, поствени по литературни произведения. В тази част на разработката се разглеждат същностни черти, характерни за японското кино и литература, които отличават тези категории от останалите в световен план. Тези белези са отразени и в съвременните екранизации по художествени творби. Те могат да се разглеждат и като предимства на това изкуство.

Първата отличителна черта, характерна за японското кино, е неговата **самобитност**. Тя преминава през времето и пространството и не се губи дори във времената на технически прогрес, когато човечеството видоизменя ценностите си и гледните си точки спрямо света, в който живее. В съвременното японско кино съществуваща приемственост между поколенията, макар всеки отделен творец да разработва свой характерен стил. Така семейната тема е пренесена в съвременен вариант и предадена на екран чрез екранизации като „Моят чичо“ (2016).

Друга особеност на японските екранизации е тяхната изразена **символика**, която развива асоциативното мислене с четенето на литературната творба и прилагането на същия

похват при разглеждането на нейния визуален образ. В подробно разгледания текст и образ на разказа „Десет ноци сънища“ е разкрита символичната обвързаност на японската литература и богатия набор от препратки, свързани с културите на Изтока и Запада, които са визуализирани през призмата на съвременната екранизация.

Полисемията на думи и образи обяснява скритият подтекст, който характеризира, както писмения текст, така и визуалното му превъплъщение. В литературата тази черта се предава чрез т. нар. „въртящи се думи“ или „юкари-котоба“, които създават множество алегии и планове в текста. Полисемична образност се открива в „Десет ноци сънища“, чиято същност е напластена от символни понятия и препратки, включително дълбок асоциативен подтекст, препращащ към още един литературен прием, наречен „енго“ („родствена дума“), изразяващ асоциативната връзка между думите. Това се вижда в екранизацията „Чуй Вселената“ (2019), където ударът на клавиша от пианото налага асоциативна връзка с гръмотевицата и природната буря като отражение на реалността в емоционалния човешки свят.

Друга черта на японските екранизации е тяхната **специфична изразност**, която отново се открива в за екранизации като „Десет ноци сънища“. Душевните състояния на героите се предават от литературата във филмите чрез жестове и мимики. Те често черпят вдъхновение от сценичните форми Но и Кабуки. Тяхното въздействие и днес може да се види и усети в някои филми, които продължават да съчетават в същността си театъра и театралните изкуства. Освен с традиционните театрални форми, съвременното японско кино вгражда успешно във визуалните си търсения сцени и идеи от съвременния независим театър енгеки. Примери: „Театър“ (2020) и „Розово и сиво“ (2016) на режисьора Исао Юкисада.

Темата за недоизказаното, залегнала дълбоко в основата на японското кино и литература, позволява екранизациите да бъдат разглеждани и като отворена творба. В нея често е оставено празно пространство „ма“, което се запълва от въображението на зрителя. Това води към друга отличителна черта на японските екранизации - тяхната **многоизмерност и интертекстуалност**. В най-новата японска литература интертекстуалността може да бъде открита в произведенията на писателя Харуки Мураками. В своите творби той претворява добре известното правило, че всеки текст е интертекст, препращащ към различни култури и светогледи и включва в сюжетите си

мултикултурни заемки, религиозни препратки, цитати и алюзии, свързани с будизма и християнството (примери: „Тони Такитани“, 2004 г.; „Заливът Ханалей“, 2019 г.).

Други отличителни черти на съвременните японски екранизации са тяхната нестихваща креативност и **оригинални идеи**, преpraщащи към различните съвременни интерпретации на литературата в киното, новаторски усет за нестандартни визуализации („Розово и сиво“, 2016 г.). **Вниманието върху детайлите** е още една важна характеристика на японското кино днес. В японските филми всеки жест, всеки кадър е важен. Екранизацията на „Десет нощи сънища“ е добър пример и в това отношение. Във всеки сегмент изпъкват безброй подробности, фокусиращи вниманието върху важни детайли: червен меч във втория сън, бяла маска и червени рибки в първата приказка, телефонна кабина в петия сегмент, статуя на пазителя Нио в шестия сън и т. н. Детайлите разкриват допълнителна информация за историята, правят я по-богата и интересна.

Динамика в статиката е още една ясно изразена черта на японските екранизации. Западният зрител възприема японските филми като „дълги и бавни“. Реално погледнато, зад външната статика понякога се крие неподозирана динамика. Този недостатък често се превръща в предимство (например във филмите на Хирокадзу Корееда и на Наоми Кавасе, на Рюсуке Хамагучи и Коджи Фукада).

Цветовото оформление на японския филм се явява интересен аспект от семиотичния прочит на дадено произведение, който цели внушението на определени послания. Различните цветове се тълкуват по различен начин, в зависимост от това, в какъв културен контекст са използвани. Показателни са произведенията на режисьора Тецуя Накашима, който борави с богат набор от цветове, в началните си филми (екранизацията „Спомените на Мацуко“, 2006 г.), но при заснемането на екранизацията по романа на Канае Минато „Изповеди“ (2010) се лишава почти напълно от цветова динамика, за да представи реалистично мрачна криминална история.

Друга отличителна черта на японските екранизации е техният **хуманизъм**, провокиран от желанието да се възродят непреходните и нравствени ценности на миналото, съхранени в старите литературни творби. Много често японското кино търси изконно човешкото, добротата, състраданието, хармонията във взаимоотношенията между хората и заобикалящия ги свят (екранизацията на Такаши Ямадзаки „Вечният Зеро“, 2013 г.). Успоредно с хуманизма развиват и идеята за **реализъм**, която се предава от литературата в

киното чрез екранизации по романите на Рьо Мураками – филми като „Караоке Терор“ (2003) и „69“ (2004), както и екранизации по действителни случаи („Журналистът“, 2019 г.).

Отличителен белег на съвременните японски екранизации е и тяхната **многожанровост**. Двата базисни японски киножанра: историческите драми джидайгеки и съвременните драми гендайгеки продължават са актуални днес, но към тях се добавят нови визуални категории като разкази за свръхестественото с фолклорни мотиви, претворени в т. нар. „кайдан“ филми. От идеята за магията и специалните ефекти се ражда жанрът токусацу, представящ супергерои, които се борят с извънземни чудовища. Близък до него е „кайджу ейга“ (битките с гигантски чудовища). Жанрът „якудза ейга“ е познат от 70-те години на 20-и век и покрива истории за японската мафия със заемки на филм ноар. Днес често се правят екранизации по твробии от криминалния жанр, както и на такива, свързани с научната фантастика. Все по-голяма популярност днес придобиват филмите-пътувания и омнибус филмите, които предлагат сегментираност и съчетаването на различни жанрове, което обогатява и доразвиват историите. Комбинацията от жанрове става запазена японска марка, което позволява на една история да бъде предавана чрез многоизмерния поглед на кинокамерата и хармоничното съчетаване на различни жанрове („История с риба“ (2009), „Спомените на Мацуко“ (2006), „Случаят Киришима“ (2012).

ТРЕТА ГЛАВА: Текст и визия – литературното произведение „Десет ноци сънища“ и филмовата му адаптация

При адаптацията на литературния оригинал текстът се променя във визия и това позволява адаптирането във филм. Тази трансформация изследва няколко важни аспекта, свързани със самия текст (словесна експресия; символизъм и многозначност; динамика и дълбочина), филмовата адаптация (визуална комуникация; ритъм и времева структура; драматизация и сценарий), диалогът между текст и визия (например тълкуване на символиката на сцена, описана с голяма дълбочина в текста, която може да бъде сведена до кратък, но силно въздействащ кадър; пренасяне на атмосферата (сценични ефекти, музика, светлина, монтаж и др.). Ако литературата дава достъп до вътрешния свят на героите чрез мисли и чувства, филмът разчита на визуални символи и диалог, за да изрази тези аспекти. Като пример разгледаната творба „Десет ноци сънища“ на Нацуме Сосеки предлага пренасяне лични преживявания на автора върху матрицата и структурата на литературното произведение, а след това - във филмовата адаптация.

През призмата на текст и визия литературното произведение и екранизацията често се възприемат като различни форми на изкуство, всяка със своя уникална сила. Литературата предлага дълбочина и свобода на въображението, докато филмът разчита на визуалната енергия и сетивната наслада, за да създаде своето въздействие.

Трета глава отново е разделена на четири условни части, като първата част е посветена на иносказателността в изкуството, втората разглежда представя многопластовия текст на литературното произведения, трета заложената символика в литературното произведение на Нацуме Сосеки „Десет ноци сънища“ (1908) и на финала е представена екранизацията на същия текст. Поводът за избор на точно това произведение е самият автор и неговата популярност като един от най-изявените японски писатели от началото на 20-и век. Той е смятан за родоначалник на новата японска литература, а идеите му продължават да провокират съзнанието и търсенията на творците дори днес. Друга съществена причина за този избор е преноса на различни теми и идеи, закодирани в оригиналното произведение на Сосеки и предадени в новия век чрез средствата и кодовете на киното. Иносказателната същност на произведението е изведена на базата на съпоставянето на текста с други разработки по темата на отделни автори от различни краища на света: от идеите за съня и иносказателната му същност на Зигмунд Фройд и Мирча Елиаде, до трудовете, свързани с този феномен и отразени в източната традиция на Гергана Петкова (тя анализира природата му от различни гледни точки – лингвистична, структурна, през призмата на мотива за блуждаещата душа, класифицирайки типовете сънища като показва връзката им с божественото, свръхестественото и реалността, за да изведе на преден план тяхната съществена роля в японската културна традиция).

В анализа са разгледани основни теми и езикови средства, заложи в писмения език и преведени в киноверсия, която вписва оригиналния замисъл в съвременен контекст при екранизацията на литературната творба „Десет ноци сънища“. Общочовешките теми, които се прокрадват в този мини-разказ, се пресичат със съдбата на самия автор, за да се преродят отново на голям екрана 100 години по-късно. Сред тях най-значими са темите за съня, паметта и спомените, семейството и човешките взаимоотношения, верността, егоизма, приятелството, любовта и носталгията по родината. Опозициите са друг важен елемент, който е свързващо звено между разглежданите образи в литературата и киното. Първата и най-ясно изразена опозиционна двойка, е свързана с тъмнината и светлината. Дуалната същност живее свой живот в първия сегмент, където дните и нощите, изгревите и залезите

пробягват по хоризонта със скоростта на хилядолетия. Останалите опозиционни двойки следват линията: добро - зло, рай - ад, горе – долу, цветовият диапазон на монохромната визия, заложен два сегмента на филмовата версия.

Художественият текст се характеризира с условност, образност (умее да рисува с думи образи, пластична картини), изразителна експресивност на идеи послания, емоции, настроения, душевни преживявания, които въздействат на читателя. От своя страна, режисьорите на екранизацията имат свобода при избора на изразни средства. Колоритът, който те подбират във всяка част на филма, помага да подчертаят по-ясно художествения замисъл и да въздействат емоционално на публиката. Светлите, мрачни, ярки, топли, студени или меки цветове се свързват органично с основната тема на разказите и създават определено настроение като успоредно с това онагледяват и осмислят съдържанието, повишавайки естетическото и художественото въздействие от разказа и неговата екранизация. Така се получава необходимия синтез между литературата и изкуството.

Свързваща нишка между двата формата (писмен и визуален) е кратката форма на изразяване – литературна (разкази) и филмова. Чрез нея идеи и послания мигрират от литература в кино, за да породят богати културни асоциации. Множеството символни препратки (явни и скрити) насочват към паралели с други творби, в резултат на което се забелязва отражение на елементи от японската и европейската култура в разглежданите разкази. За „Десет нощи сънища“ това са реминисценциите към Гьоте и поемата му „Горски цар“, което ясно се откроява в разказа и екранизацията му. Изобилие от кодирани паралели свързват творбата с ерата Мейджи в японската история и процеса на взаимодействие между източната и западната култура, който помага на японската национална литература да изгради собствена идентичност и да предаде богатата си интертекстуалност от писаното слово на Нацуме Сосеки в неговия филмов образ. Целта на автора е да накара всеки читател да намери своята истина в разказите. А тя е многолика и многоизмерна. Поради това възможните ѝ проекции в киното и въображението могат да бъдат безчет.

Филмовата версия на „Десет нощи сънища“ се оказва необикновен експеримент, в който японските режисьори използват идеите на Сосеки, за да развият своите гледни точки по универсални теми и въпроси. Художествените решения в даден филм са зависими до голяма степен от моделирането на специфично кинематографично пространство, решено с помощта на изобразителни средства. В „Десет нощи сънища“ това пространство е създадено чрез особена атмосфера, която претворява визуално литературната творба. В този случай

нещата са усложнени, тъй като има десет решения на различни творци. Във всеки сегмент се разчита на най-разнообразни декори (вкл. театрални - специално построени павилиони за снимките, до природни пространства, традиционни храмове, исторически сцени от ерата Мейджи и др.), които показват по ефектен начин претворените на кинолента сънища на Сосеки. Използването им в една или друга сцена има за цел да предаде посланията на оригинала, а именно – осветяването на отделните сегменти през призмата на различни цветови комбинации.

Иновативният омнибус метод на филмиране предлага по-дълбок, многопластов и многоизмерен поглед върху новелата. Визуализацията на текста предава образи и звуци, съчетани с важните послания на литературната творба. Това прерпаша към по-задълбочен анализ на света на Сосеки, който не е напълно разгадан и продължава да провокира човешкия ум. Съществува разлика в начините, по които отделните режисьори екранизират едно произведение като го поставят в различни епохи и култури. Причината е скрита в изразните средства, които предават визуално идеите от литература в кино и се променят с течение на времето. Новата епоха подбира автори и творби от миналото, поради желанието да се възродят и предадат в бъдещето ценни идеи и послания. Днес голямо влияние при избора на произведения за екранизации, имат и критиците и читателите, които изследват и анализират качествата на едно литературно заглавие, актуалността на темите, които то засяга и не на последно място силата на посланията, които предава. От друга страна, всеки режисьор има свои лични подбуди, които го подтикват да адаптира дадена творба. Съвременните интерпретатори правят свое тълкуване върху текста с уговорката, че пълното и истинско разбулване на мистериите в тези сънища, е невъзможно. Те провокират авторите днес да надграждат и допълват тълкуванията с различни гледни точки и проекции.

Последната част от тази глава е посветена на екранизациите по японски литературни произведения, представени в България. Прожекцията на такива филми е свързана с ежегодното провеждане на събитието „Панорама на японското кино“. За последните 20 години (между 2001 и 2020 г., с изключение на 2004 г., когато няма прожекции) са излъчени 115 заглавия, 39 от които се явяват емблематични екранизации по японски литературни произведения. Подбраните екранизации са жанрово разнообразни и са създадени в различни периоди от развитието на японското кино. С течение на времето на преден план изпъкват нови екранизации, заснети през първите 20 години на 21-ви век.

Възможностите за анализ на основните теми, свързани с японското кино и японската литература, предполагат прилагането на интервю, което може да помогне в усилието да се разберат настроенята на българските читатели и зрители спрямо японската литература и японското кино. За целите на дисертационния труд е приложено интервю с Александра Александрова - изпълнителен директор на кино-литературния фестивал „Синелибри“.

Обобщените изводи от интервюто насочват към заключението, че с течение на времето българските зрители осъзнават, че интерпретациите на едно литературно произведение могат да бъдат многобройни, различни и многоизмерни. Задачата на филма е да въздейства на подсъзнанието чрез асоциации и да предизвиква мисли и чувства. За тази цел е важно кадрите и информацията, заложената в тях да са така построени, че да провокират ума към размисъл.

Вторият извод насочва към констатацията, че японското кино и японската литература трябва да се разглеждат в контекста на японската култура. Японските филми винаги залагат на дълбока връзка с традициите, с духовното пространство, с природата, което е в противовес на западните разбирания, където светът на идеите излиза на преден план. Въпреки това, в културния диалог между народите могат да се родят добри примери за подражание, които да покажат свързаност между Изтока и Запада чрез представянето на универсални идеи и послания. Що се отнася до връзката литература-кино и съпоставката им в съзнанието на читателя-зрител, Александра подчертава, че в началните етапи на фестивала класическите филми събират повече зрители, които са запознати с литературния първоизточник и сравняват визуалния продукт с него. Съвременните адаптации на нова и най-нова литература дават възможност зрителят първо да се запознае с филмовата форма, след което да посегне към литературния прототип. Така изниква въпроса за верността на екранизацията по отношение на първоначалния модел, което довежда до извода, че филмовата версия следва да е вярна на себе си и да въздейства на публиката, за да изпълни мисията си на мост между литературата и киното, предаващ идеи и послания във времето и пространството.

Неразделна част от дисертацията са съставените приложения, които служат за доказателствен материал в подкрепа на направените изводи и заключения.

Приложение 1 Известни екранизации по японски литературни произведения, получили международни отличия в периода 2001-2020 година

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	-	-	-	-	-	1	-	1	4
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Приложение 2 Екранизации по японски литературни творби, носителите на Наградата за най-добър филм на Японската академия за кино (2001-2020)

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-	1	1	-	-	-	1	-	1	1
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	1	1	1	-	-	-	-	1	-

Приложенията 1 и 2 дават възможност да се проследи засилващият се интерес към японската филмова продукция, която намира признание не само от страна на Японската академия за кино, но на международна сцена чрез получените награди на престижни филмови фестивали (като акцентът е поставен само и единствено на филми по литературни произведения).

Приложение 3 Японски литературни творби, издадени в България в периода 2001-2020 година, послужили като основа за екранизации

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	1	-	-	-	-	2	2	1	2

В това приложение са представени произведения, които са показани на българката публика в превод на български език и имат филмова екранизацията. Приложението помага да се проследи макар и слабия, но все пак постоянно нарастващ интерес на издателите към издаване на японска художествена литература.

Приложение 4 Списък с японски филмови екранизации по японски литературни произведения, създадени в периода 2001-2020 г.

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
16	17	16	25	33	37	52	40	37	55
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
34	36	58	57	56	45	54	58	46	30

Това приложение предоставя статистика на постоянния интерес от страна на японските режисьори към художествената литература като източник на вдъхновение за създаването на екранизации.

Приложение 5 Японски игрални филми, прожектирани по време на „Панорама на японското кино“ в България в периода 2001-2020 г.

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
2 (4)	3 (6)	1 (5)	-	1 (5)	6 (7)	1 (7)	2 (8)	1 (7)	1 (7)
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

2 (7)	2 (7)	4 (6)	0 (8)	2 (5)	3 (5)	4 (6)	2 (5)	1 (5)	1 (4)
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Предоставанета статистическа таблица, като извод от Приложение 5 също показва постоянството в представянето на екранизации по художествени произведения, с които може да се запознае българската публика. С изключение на 2004, когато не се провежда Панорамата на японското кино, само през 2014 г. няма нито един филм-екранизация, през останалите години от изследвания периода винаги има минимум 1 или максимум 4 (през 2007) проеции на филм поставен по литературно произведение.

Приложение 6 Екранизации по произведения на писателя Нацуме Сосеки.

В това приложение може да се види, че освен пълнометражни филми по произведения на Нацуме Сосеки има поставени телевизионни сериали, както и телевизионен филм-аниме. Като цяло броят на екранизациите в периода от първата през 1935 до 2000 година е 15, а в периода от 2001 до 2018 година е 6. Сред общо 21 визуализации (екранизации: филмови, аниме и телевизионни сериали) някои от произведенията са представени на зрителите чрез различната перспектива на различни режисьори. Произведението „Момчето“ (Botchan) е екранизирано общо 5 пъти – през 2016 г. от Масаюки Судзуки, през 1980 г. от Йошио Текеучи, през 1977 г. (Йоичи Маеда), през 1953 г. (Сейджи Маруяма), през 1935 г. – от Каджиро Ямамото.

Приложение 7 – японски и чужди автори, упоменати в Глава 2 от дисертацията. В това приложение са включени общо 492 имена, предимно на японски писатели и режисьори, които могат да послужат за добра база данни. Предоставените имена са изписани както на български, така и с йероглифи.

Заклучение

В резултат на направеното проучване, посветено на японските филмови екранизации от началото на 21-ви век, могат да се направят няколко важни извода.

Възраждане на японската литература чрез киното: Основната теза на изследването, че екранизацията възражда литературното произведение и укрепва интереса към него, е потвърдена чрез примери от съвременното японско кино. Анализите на конкретни произведения и техните екранизации показват, че филмовите адаптации не само предават теми и идеи от литературата, но също така реинтерпретират и освежават тези творби за нови поколения зрители, включително и в България.

През първите 20 години от новия век броят на екранизациите се увеличава. За периода 2001 – 2020 г. в Япония са заснети над 800 филмови продукции по литературни произведения, като най-силни в това отношение се явяват годините 2013 и 2018. В основата им стои разискването на универсални теми, свързани със социални, политически, философски, идеологически и други ключови въпроси. Съвременните японски екранизации запазват връзката си с традициите и културата на Изтока въпреки навлизането на новите технологии в киното. Това се потвърждава и от анализа на отделни филмови и литературни творби, открояващи се като емблематични през 21-ви век и разкриващи връзката с традиционната японска култура и естетика. Тези аспекти са проследяват чрез литературното произведение на писателя Нацуме Сусеки „Десет нощи сънища“ и неговата съвременна екранизация.

Културна и естетическа връзка между литература и кино: Същественото значение на културно-естетическите и философските аспекти, свързани с японската литература и кино, е подчертано в настоящата разработка. Процесите на адаптация отразяват дълбокото взаимодействие между традиционните японски ценности и съвременните визуални и наративни техники. Това създава нови възможности за популяризиране на японската култура и идентичност в глобален контекст. Киното е един от начините да се съхрани паметта на поколенията. От друга страна, ролята на литература е да провокира въображението на човека, което се предава и на киното.

Популяризиране на японската литература в България: Възраждането на японската литература в България през последните две десетилетия е тясно свързано с филмовите адаптации и фестивали като "Синелибри", които допринасят за популяризирането на японската култура сред българската публика. Възходът на интереса към японското кино и японската литература в страната показва важността на този процес за културната комуникация между Япония и България.

Недостатъчни изследвания в българския контекст: Изследването на японската литература и кино в България е сравнително ограничено, което показва необходимостта от провеждането на допълнителни трудове. Настоящият текст е опит да надгради съществуващите изследвания и да предложи нова перспектива върху възраждането на японската литература чрез киното.

Методология и подход: Използваната интердисциплинарна методология е ефективна за разглеждането на взаимовръзката между литературата, киното и културата,

като дава възможност за задълбочено разбиране на художествения похват "екранизация". Съчетаването на различни подходи в процеса на изграждане на настоящото изложение потвърждава актуалността и необходимостта от използването на такива методи за анализ, като събирателен, сравнително-исторически и социологически.

Проведеният опит за разглеждане възраждането на японската литература в съвременното кино е своеобразна демонстрация на значението на екранизациите за културната комуникация между Япония и България. Процесите на адаптация в 21-ви век представляват важен елемент за съживяването на класическите литературни произведения.

Допълнителни изводи, свързани с изследваната материя:

Киното и по-специално екранизациите са нова форма за връзка между съвременния свят и Япония. Адаптациите, в контекста на съвременната действителност, са важен принос към преноса на универсални човешки ценности, идеи и послания през времето и пространството. Японската култура приема екранизацията не като копиране, а като адаптиране на идеи на базата на креативната им трансформация от една изразна форма в друга чрез кодирането на определени символи и идеи. Видно е, че в основата на успехите на съвременното японско кино стои неразривната връзка с културата и традициите на японците, които запазват изконните японски кодове и ги предават в нов образ.

В рамките на настоящото изложение са обобщени и систематизирани голям обем от бази данни и изградена стройна система от приложения, които представят прегледно филмовите продукции по литературни произведения. Те могат да послужат за основа при последващи нови изследвания в литературознанието и кинознанието.

Настоящото изследване се опитва да покаже, че противно на прочутото твърдение на писателя Ръдиърд Киплинг, че „...Изтокът си е Изток и Западът – Запад – и вечно ще бъде така...“, литературата и киното могат да се срещнат и да имат ползотворно сътрудничество, също както Изтокът и Западът могат да се доближат и да проговорят на общ език. Ако Западът е материята, Изтокът е духът и двете начала е указано да съществуват в хармония и синхрон. Така неугасващият източен дух, заложен в литературата и предаден през похватите на киното, може да се срещне някъде по пътя с останалия свят и да му предаде своите непреходни идеи и теми.

СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ

Сред приносите към темата за визуалното възраждане на японската литература в киното на 21-ви век са:

1. Определяне значимостта на връзката между литература и кино като културен процес чрез Разкриване на взаимовръзките между литературата и киното като средство за културно обновление и преоткриване на националната идентичност; Анализ на адаптациите като двупосочен диалог между минало и настояще, традиция и модерност.

2. Разработване на теоретична и методологична рамка за изследване на екранизациите чрез Описване на съществуващите модели на екранизация и включване на специфични аспекти от японската литература и култура; Сравнение между японски и западни подходи в адаптирането на литературни текстове; Прилагане на семиотичен и постмодерен анализ за разкриване на скритите послания и символика в японските екранизации.

3. Представяне на исторически преглед на влиянието на японската литература върху киното чрез Хронологично проследяване на развитието на японската литература и нейното отражение в киното; Контекстуално изследване на социалните и културните промени, обуславящи възраждането на японската литература в началото на 21-ви век.

4. Идентифициране на отличителните черти на съвременните японски екранизации чрез Разглеждане на специфични визуални и тематични особености на адаптациите като символика, многопластовост и иновативност.

5. Представяне на произведението „Десет нощи сънища“ като модел за пример за иновативен анализ като нов прочит на произведение на Сосеки Нацуме и неговите многопластови послания; Сравнителен анализ на литературните и визуалните метафори в оригиналния текст и филмовата адаптация; Подчертаване на ролята на произведението като символ на културния диалог между традиционното японско общество и модерността.

6. Рецепция на японските екранизации в България чрез Изследване на културния обмен между Япония и България чрез киното.

Формулираните приноси обхващат интердисциплинарен подход към изучаването на японската литература и кино, обединявайки културен, исторически и теоретичен анализ, който предоставя опит за изграждане на цялостна картина по темата.

Публикации на докторанта по тема на дисертацията:

1. Симеонова, Мария. „Литература и кино в едно: Краткият разказ на Осаму Дадзай „Бягай Мелос!“ и неговият анимиран образ“. В: VII Научна конференция „Хармония в различията“, Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, ISSN: 2367-7899, София. 2020, с. 207-216.

2. Симеонова, Мария. Нацуме Сосеки: Десет нощи сънища – символи и образи. В: 17-а конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти във Факултета по класически и нови филологии от 20 ноември 2020 г., УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2022, с. 146-155.

3. Симеонова, Мария. Семиотика и интеркултурни аспекти при превода от литература в кино. Краткият разказ на Рюноске Акутагава „Паяжинката“ и визуализацията му в анимираната поредица „Вечнозелената литература“. В: VIII Научна конференция „Хармония в различията“, Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, ISSN: 2367-7899, София, 2021, с. 574-587.

4. Nikolova V.V., M. Simeonova. Literary Texts Through Vision or Reflections on the Sensory Perception of Fiction, EDULEARN19, 12th International Conference on Education and New Learning Technologies, 2020, pages:7956-7961, ISSN (online):2340-1117, ISBN:978-84-09-17979-4, doi:10.21125/edulearn.2020.1998, Ref, Web of Science, PhD – 2020.

5. Заснемане на късометражен филм „Хина“ по проект „Аудио-визуална адаптация по мотиви на художествени произведения от съвременната японска литература“, с финансовата подкрепа на ФНИ НИС, Договор № 80-10-186 / 06.04.2021 г. към Факултет по класически и нови филологии, под ръководството на доц. Вяра Николова.

Линк - https://www.youtube.com/watch?v=ljA2_tUb18Y